

Til Skattekommisjonen

Fra FBN Norsk Familieeierskap

Behov for en skattereform som sikrer fremtidig verdiskaping, arbeidsplasser og innovasjon i Norge

FBN Norsk Familieeierskap er Norges største nettverk for eiere av familiebedrifter og representerer rundt 1200 enkelteiere. Våre medlemsbedrifter spenner fra små og mellomstore virksomheter til noen av landets største selskaper. Det er operative familiebedrifter, industrikonsern og familieeide investeringsselskaper.

For å gi et godt fundert innspill til Skattekommisjonen har vi gjennomført en omfattende undersøkelse om skatt og rammebetingelser blant våre medlemmer. Eierfamiliene har vist et stort engasjement, vi har fått inn svar fra over 100 eierfamilier som har gitt både kvalitative og kvantitative tilbakemeldinger. Den enkelte eierfamilies utpekte hovedkontakt har besvart undersøkelsen.

Vi formidler direkte erfaringer fra eiere som hver dag tar investeringsbeslutninger, bærer risiko og skaper arbeidsplasser i hele landet. Nedenfor beskriver vi våre viktigste funn og anbefalinger.

Vedlagt til dette innspillsbrevet følger rapporten fra vår undersøkelse om skatt og rammebetingelser for familiebedrifter. Her har vi også stilt spørsmål knyttet til bedriftenes samfunnsrolle.

Det betyr noe hvem som eier en bedrift

Familieeierskap har noen svært verdifulle særpreg sammenlignet med andre eierformer som lett blir oversett. Familiebedrifter kombinerer lønnsomhet med langsiktighet, og eierne tenker i generasjoner, ikke kvartaler.

Familiebedriftene står for om lag 40 prosent av sysselsettingen i privat sektor nasjonalt, og i distriktene er andelen opp mot 60 prosent.

93 prosent av virksomhetene gir private bidrag til idrett, humanitære formål, kultur eller andre samfunnsformål, ofte knyttet til sine lokalsamfunn.

Nær halvparten av virksomhetene (46 prosent) spiller en rolle innenfor beredskap og totalforsvar, noe som understreker familieeide virksomheters strategiske betydning for samfunnet.

Forskning viser at familieeide bedrifter i mindre grad enn andre reduserer bemanningen i økonomiske nedgangstider, og fungerer som en stabiliserende kraft i arbeidsmarkedet.¹

Samtidig som denne eierformen har viktige kvaliteter som bør bevares, viser vår undersøkelse at familieeierskap i Norge er under betydelig og økende press. De siste årenes endringer i rammebetingelsene svekker denne eierformen, med potensielt alvorlige langsiktige konsekvenser for både norsk næringsliv og lokalsamfunn over hele landet.

Hovedfunn fra undersøkelsen

1. Formuesskatten svekker familiebedriftenes investeringskraft

Et gjennomgående funn er at eierne opplever at den totale eierbeskatningen er «doblet».

Formuesskatten oppleves som den klart mest krevende enkeltfaktoren. Formueskatten oppgis som svært utfordrende av 97 prosent, klart foran utbytteskatten (64 prosent) og skatt ved generasjonsskifte (30 prosent).

Eierne må finansiere formuesskatten gjennom å ta ut utbytte fra bedriftene, noe som igjen utløser utbytteskatt. Dette reduserer selskapenes likviditet og investeringskapasitet.

«Midler til å betale formuesskatt må tas fra bedriften via skattebelagt utbytte. Hver krone av eierens formuesskatt koster derved 1,6 kroner for bedriften. Dette svekker både investeringskraft og langsiktig utvikling av selskapet.»

Eierne beskriver situasjonen svært likt:

- Økt formuesskatt gjør at mer utbytte må tas ut av selskapet, noe som gir mindre rom for investeringer og nye arbeidsplasser.
- Hver krone i formuesskatt koster betydelig mer for selskapet når utbytteskatt tas med i beregningen.
- Skatten oppleves som en pliktig utbetaling som belaster bedriften, uavhengig av selskapets resultatsituasjon og investeringsbehov.

Konsekvensen er at eierne har lavere risikovilje og redusert evne til å bygge nye virksomheter.

¹ Kilde: BI, Centre for Corporate Governance Research (CCGR).

2. Norske bedrifter diskrimineres

Norske eiere er underlagt formuesskatt, mens utenlandske eiere ikke er det. Dette skaper en strukturell konkurranseulempe for norske bedrifter.

Norske eiere må ta ut kapital fra bedriftene for å dekke privat skatt, mens utenlandske eiere kan reinvestere tilsvarende kapital i virksomheten. Over tid påvirker dette eierskapsstruktur, investeringsnivå, lokalisering og arbeidsplasser.

3. Uforutsigbarhet hemmer langsiktighet

Mange eiere trekker frem uforutsigbare rammebetingelser som en hovedutfordring. Hele 81 prosent mener at dagens skattesystem i liten eller svært liten grad gir forutsigbare rammevilkår for familieeide virksomheter. Hyppige skatteendringer og usikkerhet om fremtidige skatteskjerpelser eller gjeninnføring av arveavgift fører til tilbakeholdenhet.

Konsekvensene er blant annet at:

- Eierne holder tilbake større kontantreserver fremfor å gå inn i produktive investeringer i Norge.
- De investerer mer kapital i lavrisikoinstrumenter som fond og rentepapirer.
- Flere investeringer, prosjekter og fabrikker legges til utlandet fremfor Norge.

Forutsigbarhet alene er ikke tilstrekkelig når det samlede skattetrykket oppleves som for høyt, men stabilitet over tid er en forutsetning for langsiktig eierskap.

4. Svekket kapitaltilgang til oppstarts- og vekstselskaper

Familieeide investeringsmiljøer spiller en viktig rolle i finansiering av norske oppstarts- og vekstbedrifter.² Mange av eierne rapporterer at høy samlet eierbeskatning og krav om likviditet reduserer deres vilje og evne til å investere i risikofylte prosjekter.

Dette kan få alvorlige langsiktige konsekvenser: De selskapene som skal skape arbeidsplasser og eksportinntekter om 10–20 år, må bygges i dag. Når kapital i økende grad plasseres i mer likvide og mindre risikofylte investeringer, svekkes innovasjonstakten i Norge.

² SSB 2025: Fra oppstart til vekst: Kartlegging av omfang og utviklingstrekk for norske vekstforetak i perioden 2005-2023

5. Exit-skatten hindrer mobilitet

Flere peker på at exit-skatten gjør det vanskeligere å rekruttere og beholde internasjonal kompetanse. I en tid der mange virksomheter opplever knapphet på eksperter og høyt utdannet arbeidskraft, bidrar exit-skatten til redusert attraktivitet for Norge som etableringsland.

Enkelte eiere rapporterer at exit-skatten har en krevende innlåsingseffekt for dem. Samtidig rapporterer enkelte utflyttede eiere at regelverket knyttet til norsk exit-skatt gjør tilbakeflytting uaktuelt.

6. Familiebedriftene er viktige for totalforsvaret vårt

Nær halvparten av bedriftene som har svart på undersøkelsen fyller ulike roller innen beredskap og totalforsvar. Rammebetingelser pekes på som en faktor som kan føre til at samfunnskritisk kapasitet gradvis flyttes utenlands. Dette understreker et behov for en mer strategisk tilnærming fra myndighetenes side for å sikre at samfunnskritiske ressurser forblir i nasjonalt eierskap og tilgjengelige for beredskapsformål.

Våre anbefalinger

På bakgrunn av undersøkelsen vil vi fremheve følgende anbefalinger:

1. **Redusere den samlede eierbeskatningen**, herunder formuesskatt og utbytteskatt, slik at totalbelastningen blir bærekraftig og konkurransedyktig.
2. **Fjerne eller redusere formuesskatt på næringsformue**, slik at det er mulig å investere mer i norske virksomheter, både etablerte og nye bedrifter.
3. **Likebehandle norske og utenlandske eiere**, for å unngå at norske eiere diskrimineres som i dag.
4. **Harmonisere sentrale skattesatser med våre naboland**, slik at kapital og kompetanse ikke i økende grad flyttes ut av Norge.
5. **Unngå beskatning av urealiserte gevinster**, slik at verdiskaping kan bygges før den beskattes.
6. **Myke opp norske exit-skatteregler**: Den strenge norske exit-skatten virker avskrekkende på gründere og investorer.
7. **Etablere et bredt, langsiktig skatteforlik** med varighet på minimum 10 år, som gir stabile og forutsigbare rammebetingelser.

Behov for skattereform som stimulerer til langsiktig privat eierskap

Eierne som har svart på vår undersøkelse gir uttrykk for at familieeierskap handler om ansvar, langsiktighet og arbeidsplasser. Våre medlemmer investerer i lokalsamfunn, ansatte og fremtidig verdiskaping.

Dersom Norge skal lykkes med omstilling, innovasjon og grønn vekst, må vi ha et skattesystem som stimulerer til langsiktig privat eierskap – ikke svekker det.

Vi ber Skattekommisjonen legge til rette for en helhetlig skattereform som styrker norsk familieeierskap, sikrer like konkurransevilkår og gjør det attraktivt å bygge, eie og utvikle bedrifter i Norge, også for fremtidige generasjoner familieeiere.

Med vennlig hilsen
FBN Norsk Familieeierskap
